

KREA-PÆDAGOGIKKEN GIVER INSPIRATION TIL AT VÆRE MENNESKE

Færre specialtilbud til børn:

97 procent skal i almindelige tilbud

Læs side 6

Regelforenklinger:

Kan vise sig at være ren symbolik

Læs side 16

Flåter:

Hvor bange skal vi være for TBE

Læs side 24

Udgiver:

LFS, Landsforeningen for
Socialpædagoger
Rosenvængets Allé 16,
2100 København Ø
Telefon: 3544 4546
www.lfs.dk

Ansvarshavende redaktør:

Kirsten Gunvor Løth (formand)

Redaktion:

E-mail: lfsnyt@lfs.dk

Anna Louise Stevnhøj,
Daglig redaktør

Telefon: 4697 1662/ 3071 8947

Email: alst@foa.dk

Agnete Solvej Christiansen,
Journalist

Telefon: 4697 1671

Email: agch@foa.dk

Signe Rosa Skelbæk,
Journalist

Telefon: 4697 1663

Email: sisk@foa.dk

Forsidefoto:

Thomas Balle

Layout: Falk og musen

Grafisk produktion: Jørn Thomsen
Elbo A/S, som er certificeret efter
følgende internationale standarder:
ISO 14001 miljøcertificering, ISO
9001 kvalitetscertificering, FSC-
certificering og Svanemærket. Trykt på
miljørigtigt papir med vegetabiliske
farver.

Medieinfo og deadlines på:

lfs.dk/118

Oplag: 12.500 • ISSN: 2794-3747
50. årgang

Næste nummer udkommer i
uge 34 2024.

Deadline 8. august 2024.

Åbningstider:

Mandag, tirsdag, onsdag
og fredag 10.00-14.00
Torsdag 12.00-16.00
Telefon: 3544 4546
E-mail: lfs@lfs.dk

ARTIKLER

- 3 Leder: Fra gøgeungeretorik til specialanalysen i København
- 6 Inklusionsreform 2.0 med færre penge i ryggen
- 8 I Paphelvedet får børnene inspiration til at blive mennesker
- 13 Vi skal have de kreative fag tilbage på pædagoguddannelsen
- 14 Medlemsportræt: Ligeværdighed er udgangspunktet for mit arbejde
- 16 Regelforenklinger kan vise sig at være mere symbolske end reelle
- 20 Najats arbejdsskadesag tog 20 år
- 24 Flåter – hvor farlig er naturen?
- 29 Områdegeneralforsamlinger 2024
- 30 LFS Kalenderen
- 32 Sandt eller falsk: Sandt eller falsk: Svækker overdreven hygiejne børns immunforsvar?

6 " Vi skal ikke snyde os selv til at tro, at det her handler om andet end penge. Men det er et vilkårsrum, vi ikke kan ændre. Derfor vælger vi at gå ind i det mulighedsrum, vi har."

24

8

FRA GØGEUNGERETORIK TIL SPECIALANALYSEN I KØBENHAVN

Siden 2010'erne har politikerne peget på handicapområdet som både årsagen til og svaret på de utallige nedskæringer på velfærden. Der har været helt stuerent at sige offentligt, at det er de dyre mennesker med handicap, der ruinerer den kommunale økonomi.

Mennesker med handicap er blevet syndebugken, gøgeungen, der er problemet, hver gang der bliver skåret på skoler, daginstitutioner og plejehjem. I denne absurde politiske logik er det ikke underfinansieringen af den samlede kommunale velfærd, der er problemet, men de stigende udgifter til mennesker med særlige behov.

KL, Kommunernes Landsforening, har været bannerfører for gøgeungeretorikken med tidligere KL-formand Erik Fabrins debatindlæg med ordene: "Vi har en mervækst på specialområderne, som skal finansieres fra normalområderne. Det er en gøgeunge, som skal ud af systemet."

14 år senere er de falske fortællinger om, hvordan mennesker med handicap og det specialiserede socialområde udsulter alle andre velfærdsområder, blevet til den skinbarlige sandhed. Købt af hele den politiske klasse i kommuner og folketing. Og resultatet ses i den nye handicapreform. Det står mellem linjerne, at de handicappede borgere bliver dyrere og dyrere.

Men det er ren propaganda. Ifølge tal fra regeringens ekspertudvalg, Tranæs-udvalget, er de samlede offentlige udgifter til socialområdet i perioden 2018-2022 steget fra 55,2 milliarder til 59,7 milliarder. En samlet stigning på 8,2 procent. Men i samme rapport står der, at antallet af personer, der modtager hjælp, er steget fra 171.000 til 194.000 i samme periode. En stigning på 13,5 procent. Der er altså kommet 23.000 flere personer, der har modtaget hjælp, og heraf er ca. 10.000 børn og unge, der er afhængige af hjælpen for at forme et meningsfyldt og værdigt liv.

Kommunernes udgifter til handicappede er ikke løbet løbsk. Sandheden er, at skiftende regeringer har gjort budgetterne til det specialiserede socialområde mindre og mindre i to årtier. Som de har gjort med

resten af den kommunale velfærd. Derfor tvinges kommune efter kommune til den samme spareøvelse, hvor tilbud til børn og unge med særligt behov skal omlægges og forringes under overskriften inklusion. I Københavns Kommune har det fået titlen specialanalysen. Bestilt af kommunens politikere.

"Kommunernes udgifter til handicappede er ikke løbet løbsk. Sandheden er, at skiftende regeringer har gjort budgetterne til det specialiserede socialområde mindre og mindre i to årtier."

Folkeskolen lider. Daginstitutioner lider. Tusindvis af børn og unge med særlige behov kan i dag ikke få den rette hjælp og støtte. I fremtiden skal de stilles endnu ringere, uanset intentionerne i for eksempel specialanalysen. At vi står i denne situation, kan ikke komme som en overraskelse.

Det er konsekvensen, når skiftende regeringer har fået lov til systematisk at underfinansiere den kommunale velfærd uden nævneværdig modstand fra kommunalpolitikere og fagforeninger. Tværtimod. Kommunalpolitikere, fagforbund og fagforeninger har år ud og år ind accepteret økonomiaftaler mellem skiftende finansministre og KL og tilmed rost aftalerne med ord som "et skridt i den rigtige retning". Konsekvensen har været efterfølgende budgetaftaler i kommunerne, som har undergravet velfærden.

Det er situationens alvor. Og den fortsætter, så længe vi ikke vælger at bruge fællesskabets styrke og kollektiv handling til at stoppe velfærdens dødsspiral.

Af Jan Hoby,
næstformand i LFS

INSTITUTIONS- LUKNINGER UDSAT

33 københavnske dagtilbud var i farezonen for lukning eller nedjustering på Børne- og Ungdomsudvalgets møde den 19. juni.

Sagen blev dog standset i 11. time, da Alternativets medlem af udvalget, Emil Sloth Andersen, brugte sin ret til at få behandlingen af sagen flyttet til Borgerrepræsentationen.

Der er kommet mere end 1000 høringsvar i forbindelse med sagen, og Emil Sloth Andersen argumenterede for, at sagen kan følges offentligt, da borgerrepræsentations-møder er åbne og live-streamede. Samtidig giver standsningen af sagen mulighed for, at de partier, der ikke har en plads i børne- og ungdomsudvalget, kan komme til orde. Det gælder Radikale Venstre, Dansk Folkeparti og Liberal Alliance.

Læs mere om forløbet, og se listen over de institutioner, der foreslås lukket på www.lfs.dk/16409.

EN LORTEDAG: SOMMERFERIE FOR BØRN

Arbejdermuseet byder igen i år på sjove aktiviteter i skolernes sommerferie. Temaet er 'Vi er arbejderbørnene' og tager gæsterne tilbage til 1930'erne. Man kan blandt andet komme med på En Lortedag, hvor man hører om ulækre lokummer, hårde vaskedage og den megen skrald i baggårdene, men også om fantasifulde arbejderbørn der kunne forvandle en lortedag til en legedag. Man kan lære historiske lege som terre, jante og hoppe i hinkerude, og man kan prøve at være buddreng, flaske-sorterer eller tændstikpakker. Og sidst men ikke mindst kan børnene prøve den sorte 1930'er skole.

Læs mere om tidspunkter for de enkelte aktiviteter på www.arbejdermuseet.dk

Medlemmer af LFS har gratis adgang og kan tage en ledsager samt sine børn eller børnebørn med sig. Hent adgangsbillet på www.lfs.dk/10984

socialt frikort

DET SOCIALE FRIKORT BLIVER

Folketinget har besluttet at gøre det sociale frikort permanent, så socialt udsatte fortsat kan tjene op til 41.280 kroner om året uden at blive trukket i ydelser.

Det sociale frikort har siden 2019 været et forsøg, men evalueringer af ordningen har vist, at det sociale frikort skaber øget livskvalitet og trivsel for udsatte borgere, og at det kan bidrage til at få borgere tættere på beskæftigelse. Læs mere på www.socialtfrikort.dk

VARME HÆNDER ER SOMMERENS PAGE-TURNER

Stine Askov, som selv er uddannet pædagog, har skrevet en roman, som på fornemste vis beskriver dilemmaerne i at være professionel omsorgsperson og samtidig bevare sig selv. Og samtidig er bogen spændende som en thriller.

Hovedpersonen Camilla er omsorgstræt og stressramt efter 15 år som pædagog i en børnehave. Hun falder over stillingsannoncen "Verdens nemmeste job", hvor forfatteren Mathilde med en funktionsnedsættelse søger en handikaphjælper.

Camilla får jobbet, og alt virker lykkeligt. Men efterhånden viser det sig, at verdens letteste job ikke er så let endda, for Mathilde har mange krav, som hendes hjælpere skal leve op til: Hænderne skal vaskes i præcist et minut hver gang, de har rørt ved noget, og tørres i eget håndklæde. Vandet til palmen og vandet til teen skal nøje afmåles, og æblet skal skæres i helt ens både. Servicehunden Bastian skal tiltales som et menneske - og så er der Mathildes ønske til en helt særlig frisure, som er ekstremt svær at sætte.

Camilla begynder at tvivle på sin egen virkelighedsopfattelse, og det hele spidser til, da Camilla opdager, at Mathilde manipulerer med hende, når hun sammenligner hende med de andre hjælpere.

Stine Askov har skrevet en åndeløst spændende, nuanceret og tankevækkende roman om relationer og omsorgsarbejde.

LFS I MEDIERNE

Skudderudder

Regeringen hen over midten er noget værre skudderudder, for vælgerne ved ikke, hvad de kan forvente sig, sagde LFS-formand Kirsten Gunvor Løth, da hun torsdag den 23. maj deltog i Debatten 'Hvem skal have pengene' på DR1. Debatten handlede om, hvem der skal have glæde af de ekstra milliarder, som vores rekordhøje overskud på betalingsbalancen udløser: Skal pengene gå til velfærden, til skattelettelser eller til erhvervslivet. Kirsten Gunvor Løth fik tydeliggjort, at den kommunale velfærd på ingen måde har fået del i den generelle velstandsstigning, og hun opfordrede partierne i regeringen til at melde klart ud: Vil I en velfærdsstat, eller ej – for det andet er skudderudder.

RØDVINSPLETTET BARNDOM

En undersøgelse fra 2023 viser, at cirka hvert tiende barn vokser op i en familie med alkoholmisbrug. Derfor er podcasten "Rødvinspletter" meget relevant – især for pædagogisk personale, der på et eller andet tidspunkt vil komme i kontakt med børn, der vokser op i en familie med et misbrug. Bag podcasten står psykolog og misbrugsbehandler, Mia Nørbak, der i første afsnit fortæller hendes egen historie om at vokse op med en mor, der drikker for

meget. Podcastens øvrige afsnit tager udgangspunkt i personlige fortællinger fra voksne, der fortæller og reflekterer over deres opvækst med misbrug tæt på. Mia Nørbaks baggrund som psykolog gør, at dialogen med hendes gæster bliver utrolig nuanceret og dyb, og det føles, som om man er lukket helt ind i et intimt rum, når man lytter til samtalerne. Podcasten findes gratis på de fleste podcastapps.

Inklusionsreform 2.0 med færre penge i ryg

97 procent af alle københavnerbørn skal gå i almindelig skole, og basispladserne for børn med særlige behov skal nedlægges. Det er anbefalingen i den specialanalyse, som politikerne i Børne- og Ungdomsudvalget lige om lidt skal tage stilling til. Næstformand i LFS Jan Hoby siger, at tiltaget er en uundgåelig konsekvens af, at regeringen holder den kommunale økonomi i en skruestik. ”København er tvunget til at gøre noget. Så det er på en tragisk baggrund. Når det er sagt, ser vi forslaget som den mindst ringe løsning,” siger Jan Hoby.

Udgifterne til specialtilbud for børn i Københavns Kommune er steget eksplosivt gennem en årrække. På skoleområdet var det i 2018 4,6 procent af eleverne, der gik i specialskoler- og klasser. I 2023 var det 5,6 procent, og kommunens fremskrivning viser, at det vil være 7,3 procent om seks år.

Specialtilbuddene er dyre. 22 procent af Københavns Kommunes samlede undervisningsudgift gik i 2023 til de fem procent af børnene, der gik i specialtilbud.

Det er baggrunden for den såkaldte specialanalyse, som er udarbejdet af Børne- og Ungdomsforvaltningen, og som skal give svaret på, hvordan København skal standse den nedadgående økonomiske spiral på børneområdet.

Det er allerede et lotteri

Visionen er, at 97 procent af alle børn skal gå i almindelig skole – diagnoser eller ej – og at førskolebørn med behov for særlig støtte skal kunne få støtten i et almindeligt dagtilbud.

Det rimer meget på visionerne i inklusionsreformen fra 2012.

Og Jan Hoby, som er næstformand i LFS, nikker da også bekræftende til, at København forsøger at gentage øvelsen fra 2012:

Vi skal arbejde for et samfund, hvor man kan være del af fællesskabet, selv om ens hjerne fungerer lidt anderledes end gennemsnittet.

”Det er helt klart inklusionsreform 2.0, og det triste er, at den er endnu dårligere finansieret, end den var i 2012,” siger Jan Hoby, som samtidig siger, at han faktisk ikke kan se andre veje:

”Det handler om penge. Det er konsekvensen af, at Christiansborg holder kommunerne i et økonomisk jerngreb via budgetloven, og at kommunerne ikke har sagt fra. Man kunne ønske sig, at vi var et helt andet sted, hvor der var råd til, at alle børn kunne få det helt rigtige skræddersyede tilbud til netop deres behov. Men realiteten er, at det allerede i dag er sådan, at det tager årevis, før børn med udfordringer bliver visiteret til et tilbud, der passer til dem, og at det er lidt af et lotteri, om et barn får en basisplads med ekstra støtte, eller om det forbliver i et almindeligt dagtilbud,” siger Jan Hoby.

Alle skal lære specialpædagogik

Specialanalysen anbefaler, at kommunen bruger 400 millioner over de kommende fire år til at opkvalificere det pædagogiske personale til at kunne løfte de nye opgaver og til at etablere to-voksenordninger i alle timer i børnehaveklassen, 1. og 2. klasse.

Hvis det lykkes at få 97 procent af alle skolebørn i den almindelige folkeskole, vil det frigøre cirka 300 millioner kroner om året, som så igen skal styrke området.

”Det kommer til at kræve et stort kompetenceløft. Det er ikke sådan, at alle pædagoger skal have en master i specialpædagogik, men alle skal i princippet have grundlæggende viden og redskaber til, hvordan de kan rumme børn med eksempelvis ADHD og autisme i hverdagen,” siger Jan Hoby.

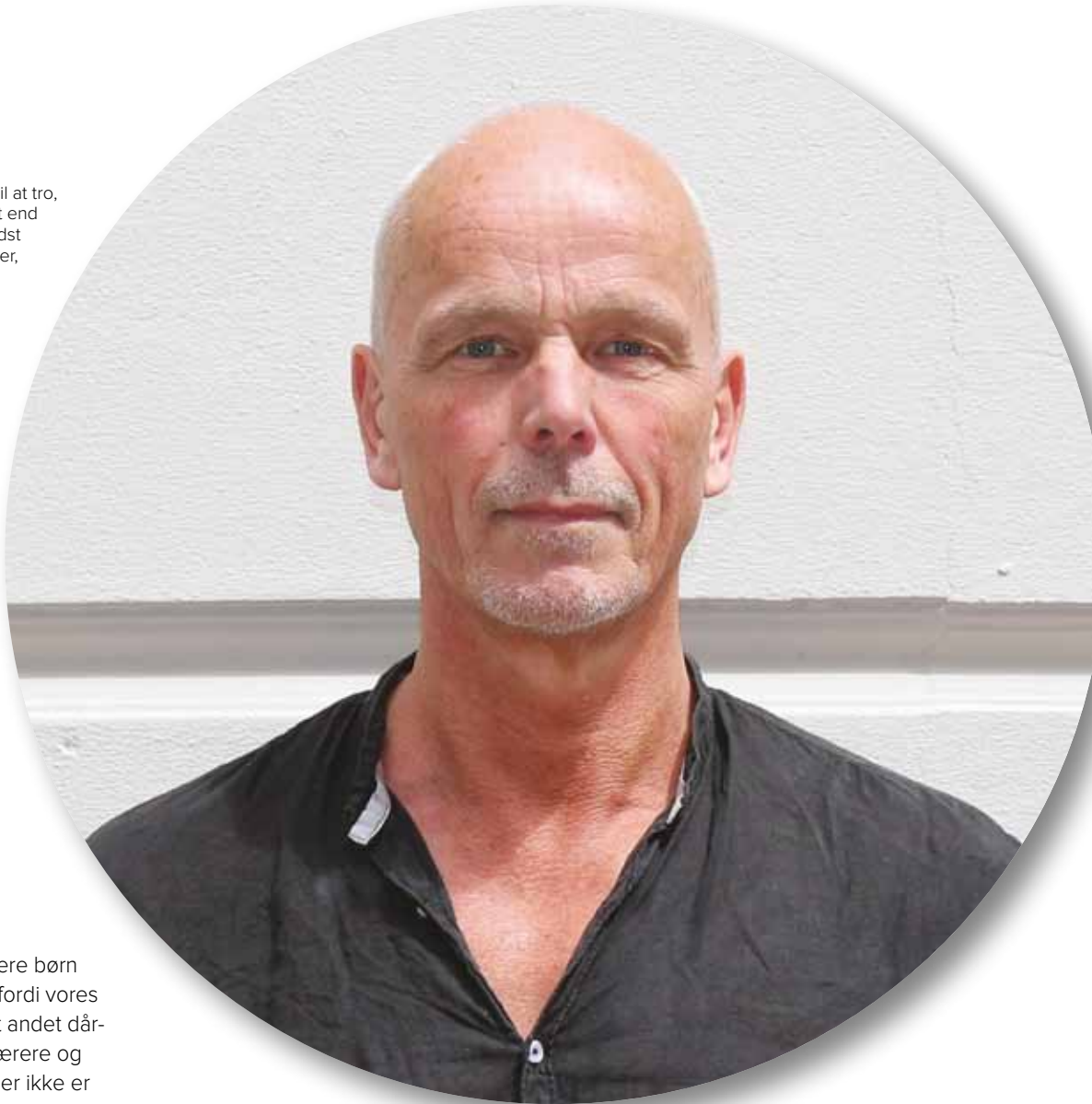
Han tror til gengæld på, at det kan gavne alle børn, hvis den storstilede plan lykkes.

Vil gavne alle børn

”Alle erfaringer viser, at børn generelt har glæde af de nøglebegreber, der er gode, når vi taler om børn med udfordringer, nemlig rutiner, genkendelighed og forudsigelighed. Vi kan jo se, hvordan andelen af børn med diagnoser som ADHD og autisme stiger og stiger. Det er

gen

”Vi skal ikke snyde os selv til at tro, at det her handler om andet end penge. Men det er den mindst ringe løsning, når vilkårene er, som de er,” siger Jan Hoby, som er næstformand i LFS til Børne- og Ungdomsforvaltningens udspil.

næppe fordi, der er kommet flere børn med anderledes hjerner, men fordi vores institutioner på grund af blandt andet dårligere normeringer har fået sværere og sværere ved at rumme børn, der ikke er helt neurotypiske. Vi er nødt til at ændre den kurs, så alle vores institutioner kan rumme og være til glæde for et bredere spekter af børn. For det er negativt, at en så stor del af børnegruppen allerede i dag udskilles til specialskoler og -tilbud. Vi skal arbejde for et samfund, hvor man kan være del af fællesskabet, selv om ens hjerne fungerer lidt anderledes end gennemsnittet,” siger Jan Hoby.

Specialanalysen lægger vægt på, at elever, der går i specialtilbud, klarer sig

dårligere i forhold til uddannelse og job senere i livet, og at det er en væsentlig del af baggrunden for forslaget.

Det er Jan Hoby en smule loren ved.

”Vi skal ikke snyde os selv til at tro, at det her handler om andet end penge. Men det er et vilkårsrum, vi ikke kan ændre. Derfor vælger vi at gå ind i det

mulighedsrum, vi har, og arbejde for, at de pædagogiske medarbejdere får redskaberne til at løfte de her opgaver,” siger Jan Hoby.

Politikerne i Københavns Børne- og Ungdomsudvalg skal tage stilling til planen den 26. juni. ●

I PAPHELVEDET FÅR B INSPIRATION TIL AT B

Musiske fag har en betydning for selve det at blive menneske, og i Paphelvedet i Fritidscenter Vanløse, hjælper Thomas Balle børnene med at finde deres inspiration og med at skabe lige, hvad de vil. Men han er også bekymret, for han oplever en børnegruppe, der bliver dårligere til at fordybe sig.

Børnene, der har deres gang i Vanløse Fritidscenters 'Paphelvede', er mellem ni og 12 år. Klubassistent Thomas Balle er hele tiden parat til at hjælpe børnene videre med deres idé, så de kan bygge lige, hvad de vil.

ØRNENE LIVE MENNESKE

Første gang børnene står ved indgangen til det kreative værksted med kælenavnet 'Paphelvedet' i Fritidscenter Vanløse, oplever klubassistent Thomas Balle, at de nærmest træder sig selv lidt over tæerne.

"Hvad må jeg lave her?" spørger de.

"Så siger jeg: Jamen, hvad interesserer du dig for? For det er vigtigt for mig at hjælpe dem med at lave lige, hvad de vil. Om det så er en sniper gun, et teater i flere lag eller et kampfly," siger Thomas Balle og slår ud med armene.

Ingen halvfabrikata

I Paphelvedet er der stakkevis af materialer. Æsker, der før indeholdt havregryn, kan blive til dele på et modelfly, som det Magne på 11 er i gang med at bygge. Skruelåg fra mælk kan blive til hjulene på en racerbil, og en klump flamingo kan blive til den sødste musvit. Her er der ingen halvfabrikata i form af kopper, der kan males eller skabeloner, der kan farvelægges.

"Jeg synes, at der er masser af pædagogisk kvalitet i at male på kopper. Jeg synes bare, at det er vigtigt, at der er et alternativ, hvor alt skabes fra bunden," siger Thomas Balle.

Billedkunst, sang, drama og andre kreative udtryksformer har alle dage været en del af pædagogikken. Fagene bliver også kaldt 'de musiske fag' opkaldt efter den græske mytologiske gudinder for inspiration, muserne. De processer, der finder sted, når vi synger, øver os i at tegne eller fortælle, har en betydning for os som mennesker.

I Paphelvedet springer Thomas Balle rundt blandt børnene. Han virker til hele tiden at være klar til at hjælpe et barn videre med sit projekt.

"Privat er jeg distraet og kan aldrig finde hverken mine nøgler eller briller, men her er jeg i mit rette element. Jeg har selv lavet så mange kreative projekter gennem årene, at jeg hele tiden kan se, hvad næste byggeskridt kan være."

Vigtigt at få fantasi i sving

Det er gavnligt for børns udvikling, at de indgår i

Hver mandag fornyes diplomtet, hvor et til to børn, som har været særligt aktive eller har haft en sjov og unik idé, anerkendes som 'sidste uges paphoved.' Thomas Balle oplever, at børnene er ivrige efter at blive næste uges paphoved, og det kan i sig selv være en motivation for at slå sig løs i værkstedet.

legende fællesskaber, hvor man hele tiden siger: Hvad nu hvis, hvad nu hvis. Hvad sker der, hvis vi prøver det? Skulle vi ikke prøve og så videre. Dette hedder i forskningen 'legetoner', forklarer Henriette Blomgren ph.d. og lektor på pædagoguddannelsen hos VIA University College, som forsker i kreativitet og æstetik i børnehøjde.

Jeg synes, at der er masser af pædagogisk kvalitet i at male på kopper. Jeg synes bare, at det er vigtigt, at der er et alternativ, hvor alt skabes fra bunden.

"Legetoner er, at man opfordrer til leg og undersøger det kreative univers. I det kreative og æstetiske ved man ikke, hvad det, man har gang i, bliver til, så det er vigtigt at være fleksibel og åben," siger hun. ▶

Holger har bygget en djævel, der rækker fuck. I Paphelvedet skal man ikke blive hurtigt færdig med sine projekter. De ting, der bygges her, kan tage månedsvis at lave, derfor har værkstedet hylder, så børnene kan vende tilbage og bygge videre, når de har lyst.

Thomas Balle har bygget ting af pap sammen med børn siden 2016. Det startede egentlig som en nødløsning, fordi den nye klyngestruktur og en besværlig indkøbsordning gjorde, at han ikke havde materialer at give børnene. Siden er det blevet en selvstændig pædagogisk pointe, at intet er givet på forhånd, og alt dermed er muligt.

”Jeg plejer at sige til børnene, at det er ikke et spørgsmål, om vi kan noget. Spørgsmålet er, hvordan gør vi,” siger han.

At gøre sin idé virkelig

At finde på er en helt central egenskab, som Thomas Balle søger at fremelske gennem sin pædagogiske praksis. Det er vigtigt for ham, at projekterne er drevet af børnenes egne ideer og interesser.

”Det er blevet moderne, at de voksne helst skal planlægge alt for børnene hjemmefra, men kreativitet er ”learning by doing,” siger han og tilføjer:

”Hvis du spørger mig, er det allervigtigste i livet de unyttige ting. Der er ingen, der skriver sange om at aflevere årsregnskab. Det, jeg håber, at man kan

Det kan være krævende at lave papprojekter. Derfor har Thomas Balle også lavet et bord i værkstedet, hvor børnene ”bare” kan male. ”Jeg oplever, at børnene har fået sværere ved at fordybe sig i kreative projekter og gerne vil være hurtigt færdige. Jeg prøver derfor at lokke børnene med for eksempel te og Uno, og tit sker der jo det, at børnene bliver inspirerede af nogle af dem, som er i fuld sving med at bygge noget,” siger Thomas Balle

finde inde hos mig, er, at man kan bruge den lyst og glæde, som man har inde i hovedet og omsætte det til noget, man er stolt af. Succesoplevelsen er uhyre vigtig for læring og motivation.”

Thomas Balle er sikker på, at børnene tager det med videre i deres liv, når de erfarer, at man kan have en idé i sit hoved og skabe det i den fysiske verden.

”Hvis man får lavet en hjertetransplantation, så er det selvfølgelig rigtig rart, at kirurgen ved noget. Men det er faktisk fantasien, der har muliggjort, at han eller hun har den viden. Nogen har jo fundet på, at man måske kunne flytte et hjerte,” siger han og citerer videnskabsmanden Albert Einstein:

”Fantasi er vigtigere end viden. Viden er begrænset, fantasien gør, at vi kommer ud af det tillærte og gør noget, som vi ikke troede, at vi kunne.”

Hvis du spørger mig, er det allervigtigste i livet de unyttige ting. Der er ingen, der skriver sange om at aflevere årsregnskab.

Bekendtskab med det ukendte

Henriette Blomgren peger på, at forskningen viser, hvor vigtige bekendtskabet med forskellige materialer er for børns leg og udfoldelsesmuligheder.

”Det er grundlæggende vigtigt, at man som kommende pædagog har stiftet bekendtskab med mange forskellige udtryksmåder og æstetiske udtryksmidler og egenskaber og på den måde åbner sig for verden. Man skal jo hjælpe børnene til, at verden åbner sig for dem. Nogle gange kan man bedst se, hvad der har en værdi, når man selv har oplevet værdien,” siger hun og tilføjer:

”Selvfølgelig kan børn udfolde sig med de sten, som de finder i jorden, og børn er gode til at grave i mudder, og det skal de endelig blive ved med.

Men det er også vigtigt, at man præsenterer dem for nogle materialer, de ikke vidste, eksisterede,” siger hun.

Papir i alle afskygninger

Henriette Blomgren har gennem sin forskning set, hvordan kreativ udfoldelse i dagtilbud får en betydning for børnene.

”Der er mange børn, der ikke før har set en kæmpe stor kontrabas for eksempel. Når de så får lov til at mærke, hvor tung den er, hvor stor den er, og den lyd som kommer ud af den, så er det jo en oplevelse, der sætter sig i barnet, og noget

Magne på 11 har bygget et F15 fly

der faktisk får betydning,” siger hun og tilføjer:

”Det kan også være mødet med papir i alle afskygninger. Tænk, at et papir kan være andet end et A4-ark og have alle mulige forskellige former, og teksturer og endda komme op i skala, så det bliver så stort, at man skal have kroppen i gang. Det er noget, som sætter sig som noget betydningsfuldt hos børnene. Specielt når de undersøger det sammen med en voksen, der er lige så legende og åben som dem.”

Indenfor de seneste fem år er der sket en markant nedgang i børnenes koncentrationssevne. De er blevet dårligere til at fordybe sig.

Færdigheder for livet

Der er sket noget med de børn, Thomas Balle møder, oplever han.

”Indenfor de seneste fem år er der sket en markant nedgang i børnenes koncentrationsevne. De er blevet dårligere til at fordybe sig og til at være i noget, uden at der sker noget nyt. Det er blevet et succeskriterie at blive hurtigt færdig,” siger han og tilføjer:

”Det er som om, at børnene er blevet vant til afsindigt tempo.” ▶

Thomas Balle oplever, at især børn med diagnoser trives godt i paphelvedet. "Mange af dem får skabt nogle fuldstændigt fantastiske ting. De bliver hurtigt selvkørende og er fordybet i timevis ad gangen, jeg kan nogle gange nærmest føle, at jeg går i vejen for dem," siger Thomas Balle.

Paphelvedet har en inspirationsmappe, hvor børnene kan kigge på tidligere projekter og få hjælp til, hvad de har lyst til at lave.

- En særlig gruppe børn, har han dog lagt mærke til, trives rigtig godt i det kreative værksted, nemlig børn med ADHD, mild autisme, børn som er kraftigt ordblinde eller på anden vis kæmper med at "være gode nok".

"Det er børn, som på en eller anden måde henter deres ressourcer i sig selv, og så kan jeg se, at de trives godt med den verden og fordybelse, som de kan skabe her. Jeg har haft meget tætte relationer til nogle af de her børn, og jeg oplever, at de kan shine i det her rum, fordi de får mulighed for at folde sig ud på deres egne præmisser. "Rigtigt" og "forkert" er anderledes i det kreative rum, end det er i skolen," siger Thomas Balle.

I Paphelvedet er der fællesskab, og børnene får også helt konkrete egenskaber med sig fra den tid, de bruger på deres projekter.

"De lærer at lave et godt snit og at forestille sig ting i 3d. Alle de kreative projekter, jeg selv har lavet som barn og ung, kom mig helt vildt til gode, da jeg for eksempel skulle sætte køkkenet op i min lejlighed," siger Thomas Balle. ●

VI SKAL HAVE DE KREATIVE FAG TILBAGE PÅ PÆDAGOGUDDANNELSEN

Akademisering har fortrængt de kreative fag på pædagoguddannelsen, og det er problematisk, mener Martin Kragballe, formand for almenområdet i LFS.

Når man arbejder på det pædagogiske område, skal man gøre noget med nogen. Det er lettest, hvis man har nogle konkrete egenskaber, som man kan bruge i den forbindelse, lyder det fra Martin Kragballe.

”Man behøver ikke at være 100-meter mester i guitar, men det er min oplevelse, at der er mange nye pædagoger, som faktisk ikke har det store beredskab,” siger Martin Kragballe.

Sang, drama, musik og billedkunst, som til sammen kaldes de musiske fag, har altid været en del af den pædagogiske praksis.

”Som pædagog er jeg optaget af, hvad for nogle greb, værktøjer og processer, som understøtter det at blive menneske, og der ved man, at det at udfolde sig kreativt har en helt central betydning,” siger han.

Bourdieu over leg

Der var engang, hvor det at arbejde på kreative værksteder var en naturlig del af pædagoguddannelsen. I dag fylder fag som musik, drama og billedkunst kun ganske lidt, og det er muligt at gennemføre en uddannelse som pædagog helt uden at få nogle praktiske kreative færdigheder med fra uddannelsen.

Det er ærgerligt. For udover at det er godt for den pædagogiske praksis, at personalet har kompetencer, der gør dem i stand til at stable udviklende aktiviteter på benene, så sker der også noget med en selv, når man udfolder sig kreativt, mener Martin Kragballe.

”Du får nedbrudt nogle grænser, og som pædagog har du brug for at kunne tåle at se pinlig ud, som du jo gør, når du står med en vis legemsdel i vejret og leger med nogle børn, imens der er nogle forældre, der træder ind ad døren.”

Du får ikke bare kompetencer til at skabe udviklende aktiviteter for børn, hvis du lærer praktiske kreative færdigheder. Du udvikler også dig selv, mener Martin Kragballe, som er formand for almenområdet i LFS.

At være god til at være menneske

Martin Kragballe mener, at det karakteriserer vores samfund, at vi hele tiden skal blive færdige med noget:

”Vi skal skynde os at blive færdige med vores uddannelse, og det kan ikke gå hurtigt nok med, at vi skal ud og tjene nogle penge. Der hersker også en dagsorden om, at vi skal blive så rige som muligt, og at børn skal være gode til dansk og matematik. Vi taler desværre sjældent om, at børn skal være gode til at være mennesker. I den forbindelse har det kreative og kunstneriske et enormt potentiale i den pædagogiske praksis,” siger Martin Kragballe. ●

Er du nysgerrig på at få styrket den kreative udfoldelse i den pædagogiske praksis? Efter sommerferien har LFS medlemsarrangementer, der tager afsæt i netop dette. Se, om der er noget for dig på www.lfs.dk

LFS har knap 12.000 medlemmer, som alle arbejder med pædagogik i den ene eller anden form. Du kan i denne serie møde en række LFS'ere og læse om, hvordan de havnede i netop deres job.

MEDLEMSPORTRÆT

Har du en kollega, som du synes, vi skal portrættere, eller har du selv en historie at fortælle, så kontakt redaktionen på lfsnyt@lfs.dk.

LIGE VÆRDIG UDGANGSPU

"Jeg har et navn, som er svært at udtale for de fleste. Det stammer fra Holland, hvor jeg også er født. Jeg kom til Danmark som femårig, fordi min far fik et arbejde ved det Europæiske Miljøagentur, og så fulgte vi som familie med. Da jeg var 15 år, blev det tid til, at vi skulle vende tilbage til Holland, men jeg havde jo mit liv i Danmark, så jeg var ikke indstillet på at flytte. Som teenager er det enormt indgribende at skulle flytte væk fra sit liv, så jeg blev i Danmark og boede hos kæresten og min families venner, indtil jeg blev voksen."

"Mit ansigt har hængt i lygtepælene over hele byen for nyligt, og det mest underlige var faktisk, at jeg ikke syntes, det var så underligt, som jeg havde forventet. Ved siden af mit arbejde som gadeplansmedarbejder er jeg nemlig politisk aktiv i Enhedslisten, hvor jeg dette år var kandidat til Europaparlamentsvalget. Jeg er også organisationssekretær for netmediet Solidaritet, og så udgiver jeg videnskabelige artikler. Jeg har en baggrund som historiker. Min fritid går med disse måske lidt seriøse interesser, og så holder jeg meget af at læse skønlitteratur. Jeg holder også stadig af at spille rollespil, men jeg gør det mest sammen med de unge, jeg arbejder med."

"Jeg arbejder med kriminalitetstruede unge mellem 12 og 25 år, det har jeg gjort de seneste syv år. Vi arbejder med en bred definition af, hvad det vil sige at være en kriminalitetstruet ung. Når man bor i udsatte boligområder og har venner, som måske har storebrødre, der begår kriminalitet, bliver man nemt suget ind i det. Min vej ind i det pædagogiske arbejde skete ved, at jeg var frivillig leder af et rollespilsprojekt i Tingbjerg. På den måde lærte jeg en masse af de unge at kende, og da en åbning som gadeplansmedarbejder kom, var det nærliggende for mig at søge. Jeg planlægger min arbejdstid sammen med de unge, og min arbejdstelefon er altid tændt. Det er for mig en helt vild fed måde at arbejde på."

"Lomme pengeindsatsen er det, der fylder mest i mit arbejdsliv. Vi ansætter de unge til at bygge bord-bænkesæt og male dem. Vi bygger også plantekasser, og vi har cykler og andre ting, som vi reparerer. Det er i høj grad drenge, som jeg arbejder med, og det håndværksmæssige arbejde bliver vores fælles tredje, der gør, at vi kan få snakket om det, der fylder. Det er i høj grad teenageproblemer, der fylder, og det kan svinge enormt hurtigt, hvad der er problemet. Jeg er især glad for, at støtte til eksamlæsning også er en del af mit arbejde. Det er typisk 9. klasse eller 1. HF. De drenge, som jeg har med at gøre, er ikke nødvendigvis

HED ER NKTET FOR MIT ARBEJDE

sindssygt flittige i skolen, og det er en af grundene til, at det er de her håndværksmæssige ting, vi laver med dem – for at give dem nogle succesoplevelser og nogle færdigheder. Når drengene skal til eksamen, er jeg glad for, at vi kan hjælpe dem med at forstå og indfri de krav, som de møder. Vi kan faktisk løfte dem ret meget i løbet af kort tid.”

”**Mit arbejde** kræver en god portion tålmodighed. Jeg arbejder jo med teenagere, og det er ikke alle aftaler, der bliver overholdt, og man bliver nødt til at prøve igen og igen. Når man føler, at man har brugt måneder på at trænge igennem med et klart budskab, og den unge er på rette vej, så kan det kollapse indenfor 24 timer. Det kan være, at den unge falder tilbage i et misbrug eller opsøger en konflikt, hvor man tænker: Vi har ellers de seneste tre måneder talt om, hvordan man kunne håndtere det her på en fornuftig måde. Følelser er noget, som er svært at snakke om for mange af de unge, som jeg har med at gøre. De har ikke ordforrådet til det, og mange af de problematiske ting, som de havner i, har at gøre med ting, som de ikke er i stand til at sætte ord på. Det fylder rigtig meget for dem, og så prøver de at få luft på en anden måde. Ligeværdighed er udgangspunktet for mit arbejde. Selvfølgelig er jeg en autoritet, men den unge behøver ikke have noget at gøre med mig, hvis han ikke vil, og jeg kan også godt bede de unge om at gå, hvis de for eksempel opfører sig overdrevet barnligt for deres alder, selvfølgelig med øje for, at vi prøver igen næste dag.”

Navn: Reinout Bosch

Alder: 34 år

Arbejdsplads: Gadeplansmedarbejder under Socialforvaltningen

Bonusinfo: Reinout Bosch er forfatter til bøgerne ”Historisk Materialisme – Materialistisk historieteori under postmodernismens hegemoni” og ”Kritik af Nordisk Socialisme”, som kom i kølvandet på Pelle Dragsteds bestseller.

REGELFORENK VISE SIG AT VÆ SYMBOLSKE EN

I foråret 2024 blev regeringen og Kommunernes Landsforening enige om en række regelforenklinger, som skal frigive tid og penge til kerneopgaven. En række af forslagene berører det pædagogiske område. Men der er ikke grund til at juble af begejstring, mener klyngeleder Diana Jensen, som peger på, at det er helt andre administrative opgaver, der stjæler tiden fra kerneopgaven.

Afbureaukratisering lyder positivt i manges ører, og aftalen om regelforenkligning mellem KL og regeringen kommer også af et godt ønske: Der skal frigives mere tid til kerneopgaven. Der er dog lige den hage, at den økonomiske gevinst ved kommunernes tidsbesparelser skal finansiere trepartsaftalen, der blev indgået i slutningen af 2023, og som blandt andet gav en lønstigning til pædagoger på 0 til 6-års området.

En række af regelforenklingerne er endnu ikke vedtaget, men forventes at blive det i løbet af 2024. Det betyder, at der også stadig er stor usikkerhed ude i institutionerne om, hvad afskaffelse eller ændringer af en række regler på dagtilbudsområdet kommer til at betyde.

Der er da også grund til bekymring, mener Diana Jensen, som er klyngeleder på Amager.

Slut med skriftlig læreplan

To af de regler, der skal afskaffes, er, at det ikke længere skal være et krav, at der udarbejdes en skriftlig læreplan i dagtilbuddene, og at det ikke længere skal være et krav, at den pædagogiske

læreplan evalueres hvert andet år.

”Men vi skal jo stadig arbejde med børns trivsel og læring med udgangspunkt i den pædagogiske læreplan og det pædagogiske grundlag, som er fastsat i dagtilbudsloven. Hvis vi ikke har en skriftlighed omkring det, hvordan forestiller man sig så, at man kan huske det? Særligt fordi vi jo har ret stor personaleomsætning i københavnsområdet, og det kræver, at man er meget omhyggelig med den måde, man udøver pædagogik og oplærer personale,” siger Diana Jensen.

”Med konstant nyt personale, og meget ufaglært eller anderledes kvalificeret, bliver det især vigtigt, at man har noget konkret nedskrevet om evalueringer og læreplaner, for så har man mulighed for at sige til de nye, at det er sådan her, vi arbejder. Skriftligheden behøver ikke være omfattende, men den er forudsætningen for, at man kan arbejde stringent,” siger hun.

Best case: status quo

For Diana Jensen er det spørgsmålet, om den store proces ved at finde og blive

LINGER KAN RE MERE D REELLE

enige om regelforenklinger overhovedet munder ud i sparet tid.

”Selvom ministerierne skriver, at forslagene vil give færre ledelsestimer brugt på administration, så er jeg ikke sikker på, de har ret. Den tid, der spares ved ikke at skulle skrive de pædagogiske overvejelser ned, bliver i stedet brugt på, at lederen hyppigt skal i dialog med nye medarbejdere for at sætte dem ind i historikken,” siger hun og estimerer, at hendes klynge bruger et personalemøde hvert andet år og nogle ledertimer til at revidere den eksisterende pædagogiske plan.

Hun mener heller ikke, der er noget vundet ved, at normeringerne ikke lænere skal opgøres på institutionsniveau. En beslutning der er blevet kraftigt kritiseret at blandt andre FOLA og Forældrebevægelsen HvorErDerEnVoksen.

”Det kommer vi ikke til at mærke noget til. Men det er problematisk for forældrenes gennemsigtighed,” siger Diana Jensen.

Peger på politikerne

Var regeringen og KL gået i dialog med pædagogiske ledere, ville Diana Jensen i stedet have givet en række bud på, hvor hun ser, at der er stort potentiale for at spare skrivebordstimer hos både ledere og øvrigt pædagogisk personale.

”Især alle de der certificeringer, fx økologi- og miljøcertificeringer. De er alle sammen politisk bestemte, men der er en del administration forbundet med dem,” siger hun og peger på en anden stor tidsrøver:

”Vores indkøbssystem! Jeg ved, BUF gør, hvad de kan for at lette arbejdet, ▶

Diana Jensen er skeptisk over for de regelforenklinger, som regeringen og Kommunernes Landsforening foreslår på dagtilbudsområdet for at spare skrivebordstimer: ”Det er helt andre administrative opgaver, der stjæler vores tid,” siger klyngelederen.

men alt indkøb gennem Kvantum (Københavns Kommunes økonomisystem, red.) er et stort arbejde. Det er både et ineffektivt søgesystem og et omstændigt betalingssystem. Der er også mange krav om dokumentation, for eksempel krav om lister over hvem der mødte op til en julefrokost, hvis man har købt ind til sådan en,” siger Diana Jensen og understreger, at det ikke er en kritik af BUF, men blot en konstatering af en opgave, der stjæler meget tid.

Ukvalificeret til opgaverne

For Diana Jensen er der også en anden opgave, der fylder uforholdsmæssigt meget i dagtilbud.

”Vi har en bunke af politikker om alt fra arbejdsulykker og køns politikker til anti-mobbepolitikker, som vi løbende skal drøfte og beskrive. Det er ikke fordi, det er irrelevant, der er bare alt for mange af dem. Der er også alt for mange planer, vi skal lave. Vedligeholdelses- og beredskabsplaner for giftudslip, terrorangreb, brand og evaluering af brandøvelsen to gange årlige. Det er ting, vi i bund og grund ikke har nogle forudsætninger for.

Og der er jo en grænse for, hvad vi kan nå på vores personalemøder, når der også skal være tid til pædagogikken,” siger hun.

Den mindste opgave bliver stor

I et forsøg på at gøre nogle af dagligdagens opgaver lettere, måske især for Københavns Kommune, der skal håndtere henvendelser fra mange institutioner, er nogle opgaver desværre blevet mere besværlige ude på stuerne.

”Hvis vi fx skal have fjernet døde grene på nogle træer, så de ikke falder ned og rammer børnene, så skal vi hver gang melde det inde i ejendomsportalen. Før havde vi et nummer, vi kunne ringe til, og så var den opgave ude af vores hænder. Nu er det en hel proces,” siger hun.

Det kan næsten lyde komisk, at en opgave om et par grene kan blive til en opgave, der kræver så mange led, men der er grund til at tage den slags alvorligt, mener Diana Jensen.

”Hvis vi med den normering, vi har nu, skal sikre en vis form for kvalitet, når der ikke er nok kvalificeret, uddannet personale, så er vi nødt til at sikre, at pædago-

KL og regeringens regelforenklinger

I begyndelsen af marts 2024 blev regeringen og KL enige om at gennemføre 56 regelforenklingsforslag. Formålet med regelforenklingerne er primært at spare penge på administration i kommunerne. Der skal findes 0,7 milliarder i 2024, og det er de penge, der finansierer trepartsmidlerne til lønloft af en række faggrupper, herunder pædagoger. Nogle af de konkrete forenklinger er trådt i kraft eller vil træde i kraft allerede i 2024, mens andre forslag kræver yderligere arbejde, inden der kan gennemføres konkrete forenklinger. KL var budt ind med 74 regelforenklingsforslag, regeringen kom med yderligere 17 forslag og enigheden er for nu landet på de 56 forslag.

Kilde: Finansministeriet

Liste over forslag

Forslagene er opgjort på overskriftsniveau, og her er listen over forslag, som umiddelbart har relation til det pædagogiske område:

- Kravet om at udarbejde en skriftlig pædagogisk læreplan i den enkelte daginstitution/enhed og for hele dagplejen fjernes. Dagtilbuddene vil fortsat skulle arbejde med børns trivsel og læring mv. med udgangspunkt i den pædagogiske læreplan, herunder det pædagogiske grundlag, som det er fastsat i dagtilbudsloven.
- Kravet om evaluering af den pædagogiske læreplan hvert andet år fjernes. Der vil uændret være krav om etablering af en evalueringskultur i dagtilbuddene med hensyn på at udvikle den pædagogiske kvalitet.
- Regler om 30 timers plads til søskende mod en reduceret forældrebetaling under forældres barsel fjernes.
- Krav om, at kommunerne skal beskrive, hvordan tilsynet med dagtilbuddene tilrettelægges, fjernes.
- Der igangsættes en proces om, hvordan reglerne om forældres fravalg af et sundt frokostmåltid i daginstitutioner kan forenkles, samt en proces for at se på forenkling af dele af reglerne om tilsyn med dagtilbud.
- Kommunernes indberetningspligt til dagtilbudsportalen forenkles, så kommunernes ikke skal bruge administrative ressourcer på at validere personaledata på institutionsniveau, som ikke understøtter et lovkrav. Forslaget indebærer, at der ikke vil blive indsamlet data om normeringer på institutionsniveau.

Fleere af regelforenklingerne kræver ændring af dagtilbudsloven. Der forventes fremsat lovforslag i efteråret 2024.

Kilde: Børne- og Undervisningsministeriet

gerne og lederne får den tid, der skal til, for at de kan tage sig af fagligheden og kerneopgaven. Jeg synes egentlig, BUF gør deres bedste inden for de muligheder, de har. Der er bare et blindt spot, nemlig nedsivningen af opgaver, som vi ikke har forstand på.”

Et lille håb

Trods det endnu er ret uklart, hvordan regelforenklingerne bliver til virkelighed, når de skal implementeres – eller fjernes – så anerkender Diana Jensen det overordnede formål om at lette opgaverne på

det pædagogiske personales skrivebord. Hun har bare to kritikpunkter:

”I bund og grund er det jo noget møg, at vi selv får lov at betale for de treparts-midler, som pengene fra regelforenklingen skal bruges til,” siger hun og tilføjer:

”Og så håber jeg bare, at implementeringen har stort fokus på ikke at opfinde nye beskrivelser og opgaver, der lander på ledere eller pædagogisk personale. Hvis de giver os en opgave, så skal de tage noget andet væk, for vi har rigeligt.” ●

Najats arb

"Det har ikke bare handlet om penge. Det vigtige var, at der var en, der troede på mig," siger Najat Saidi om vigtigheden af at have haft socialrådgiver Susanne Brink Andersen fra LFS ved sin side gennem den 20 år lange arbejdsskadesag

Arbejdsskadesag tog 20 år

Der skulle gå 20 år fra den dag, hvor Najat Saidi greb en lille pige fra en vindueskarm i børnehaven og fik et knæk i ryggen, til hendes arbejdsskadesag blev endeligt afgjort, og der gik 21 år, før der var ro omkring hendes forsørgelsesgrundlag. "Vores system er indrettet, så ingen kan klare sådan et forløb på egen hånd," siger Susanne Brink Andersen, som er socialrådgiver i LFS og har fulgt Najat Saidi hele vejen.

Najat Saidi siger det selv:

"Jeg havde ikke klaret det uden Susanne. Hun har været mit faste holdepunkt gennem alle de år, og hun kendte mig og min sag så godt, at hun kunne sige, hvad der skulle siges til de møder, hvor jeg ikke kunne længere og bare begyndte at græde."

Susanne Brink Andersen medgiver Najat Saidi, at det ville have krævet umenneskelige ressourcer selv at navigere i både de offentlige systemer og i arbejdsskadesystemet.

"Det tragiske er, at det danske velfærdssamfund har udviklet sig til et system, som er meget lidt borgervenligt. Man har brug for nogen, der kender reglerne, taler sproget, og som har juridiske muskler til rådighed. Så hvis man ikke er medlem af en fagforening, er man på herrens mark," siger Susanne Brink Andersen.

Man har brug for nogen, der kender reglerne, taler sproget, og som har juridiske muskler til rådighed. Så hvis man ikke er medlem af en fagforening, er man på herrens mark.

Vidste ikke, det var arbejdsskade

Socialrådgiveren i LFS og Najat Saidi lærer hinanden at kende i 2004, da Najat Saidi møder op i LFS, fordi hun er bange for at miste det arbejde, som hun elsker.

Hun har på det tidspunkt været pædagogmedhjælper i fem år og har planer om at læse videre til pædagog. Men det tilsyneladende uskyldige knæk i ryggen i 2003 har resulteret i en alvorlig rygs-kade, flere operationer, som ikke har gjort tingene bedre, og en langtidssygemelding. Så da Najat Saidi kommer til LFS, ved hun ikke selv, at hun har en arbejdsskadesag; hun er bare bekymret for, om arbejdspladsen kan blive ved med at holde hendes stilling åben til hende.

Susanne Brink Andersen fortæller, at det slet ikke er ualmindeligt, at folk får anmeldt deres arbejdsskader for sent eller slet ikke får anmeldt.

"Det er så utroligt vigtigt, at alle – og især vores arbejdsmiljørepræsentanter og tillidsrepræsentanter – er bevidste om problematikken. Alt skal anmeldes og hellere en gang for meget, for en arbejdsskade kan få enorm betydning for ens arbejdsliv," siger Susanne Brink Andersen.

Najat Saidis henvendelse til LFS i 2004 blev starten på det årelange forløb og på en mængde sagsmapper, der fylder det meste af et arkivskab på Susanne Brink Andersens kontor.

Anke på anke på anke

De ældste sagsmapper handler om, hvor-

Alt skal anmeldes og hellere en gang for meget, for en arbejdsskade kan få enorm betydning for ens arbejdsliv.

dan Københavns Kommune nægtede at forlænge Najat Saidis sygedagpenge, og hvordan de nægtede hende revalidering, og hvordan den ene afgørelse efter den anden blev anket af LFS og FOA, så Najat Saidi fik medhold.

Så kom ansøgningen om fleksjob, afslaget og op til flere anker, hvor LFS måtte trække domstolene ind over, før Najat Saidi endelig fik ret til fleksjob med adskillige års tilbagevirkende kraft. Bag efter begynder processen med at søge om førtidspension, da det viser sig, at Najat Saidi er så smerteramt, at hun ikke kan passe et fleksjob, selv om det er det, hun helst vil – en sag der kommer til at køre fra 2013 til 2023, og som også først bliver tilkendt efter diverse klager og anker.

Ikke bare penge

Arbejdsskadesagen kører sideløbende og afgøres først endeligt efter 20 år. I januar 2023 får Najat Saidi officiel besked på, at hun er erklæret 80 procent invalid. Det ankes af LFS og ændres til, at hun er 90 procent invalid. ●

For Najat Saidi har støtten fra Susanne Brink Andersen handlet om mere end bare det juridiske:

”Det har ikke bare handlet om penge. Det vigtige var, at der var en, der troede på mig. Jobcenteret var sådan: ”Vi kan ikke se dine smerter, så det kan nok ikke være så slemt”. Det er for overvældede at være alene med, når man reelt har så mange smerter, at man hverken kan sidde eller stå. Jeg er brudt sammen mange gange, når jeg har mødt mistænksomhed, hvor Susanne har samlet mig op igen.”

Endelig ro

Susanne Brink Andersen er glad for, at Najat Saidi endelig har fået ro på sit for-

Der er ingen tvivl om, at det ikke hjælper på et dårligt helbred, at man konstant skal til møder og undersøgelser, og at man frygter for, at ens indtægt bliver taget fra en.

sørgelsesgrundlag og ikke længere skal leve i usikkerhed og have en belastende sag kørende som bagtæppe i sit liv.

”Der er ingen tvivl om, at det ikke hjælper på et dårligt helbred, at man konstant skal til møder og undersøgelser, og at man frygter for, at ens indtægt bliver taget fra en,” siger Susanne Brink Andersen.

Najat Saidi er først og fremmest lettet.

”Nu kan jeg koncentrere mig om at få det bedste ud af tilværelsen. Jeg forsøger at finde en mening med, at mit arbejdsliv blev taget fra mig, og at jeg aldrig fik den uddannelse, jeg gerne ville have haft. Det er rigtig svært for mig, at jeg næsten ingenting kan, og at jeg ikke engang kan løfte mine børnebørn. Men jeg arbejder med smertehåndtering, og jeg har en dejlig familie og nogle gode

Hvad er en arbejdsskade?

Man opdeler arbejdsskader i to typer af skader:

En arbejdsulykke er en fysisk eller psykisk personskade, som opstår efter en hændelse eller en påvirkning, der er sket pludseligt eller inden for fem dage.

En erhvervs sygdom er en sygdom eller lidelse, som skyldes arbejdet eller de forhold, som arbejdet er foregået under. En erhvervs sygdom kan for eksempel være eksem, slidgigt i knæ, PTSD eller depression. Diagnosen betyder ikke i sig selv, at man får anerkendt sin lidelse, for der er altid særlige vilkår knyttet til diagnosen, som skal være opfyldt.

Hvem anmelder – og hvad er fristerne?

Det er arbejdsgivers pligt at anmelde **arbejdsulykker** til sit forsikrings selskab eller direkte til Arbejdsmarkedets Erhvervssikring.

Læger og tandlæger har pligt til at anmelde **erhvervs sygdomme**. De må ikke tage stilling til, om sygdommen kan anerkendes efter loven, men har pligt til at anmelde blot på formodning.

Man skal derfor kontakte sin læge, hvis man tror, at man har pådraget sig en erhvervs sygdom. I tvivlstilfælde kan lægen henvise til Arbejds- og Miljømedicinsk Klinik.

Man har altid mulighed for selv at anmelde en arbejdsskade. Det kan for eksempel være tilfældet, hvis ens arbejdsgiver ikke vil anmelde, eller hvis ens læge ikke mener, at der er en skade at anmelde. Søg rådgivning i LFS.

Når der er sket en arbejdsulykke, har arbejdsgiveren pligt til at anmelde den snarest muligt og senest efter 14 dage.

Fristen ved erhvervs sygdomme er, så snart lægen får mistanke om, at lidelsen kan være erhvervsbetinget.

For både ulykker og erhvervs sygdomme gælder det, at hvis de er anmeldt inden et år efter ulykkestidspunktet, eller inden et år efter man fik kendskabet til sygdommen, så er arbejdsskaden rettidigt anmeldt.

Erstatninger

Hvis skaden anerkendes som en arbejdsskade, kan man efter Arbejdsskadesikringsloven (ASL) få afgjort, om man har ret til at få dækket udgifter til behandlinger, godtgørelse for varigt mén og erstatning for tab af erhvervssevne.

Hvis nogen har ansvaret/skylden for ens arbejdsskade, kan man muligvis også få erstatning efter Erstatningsansvarsloven. Der kan for eksempel være tale om ansvar ved trafikulykker i tjenesten, fejl ved udstyr og vold.

Jeg siger altid til dem, at de skal sørge for at være medlem af en fagforening, for man kan ikke vide, hvad der kan ske.

børn, som alle sammen har fået uddannelse. Og jeg siger altid til dem, at de skal sørge for at være medlem af en fagforening, for man kan ikke vide, hvad der kan ske.” ●

Søg hjælp i LFS

Er man medlem af LFS og får en arbejdsskade, eller bliver syg i øvrigt, så ens forsørgelsesgrundlag er i fare, så er vi klar med rådgivning og hjælp.

En arbejdsskadesag kan være mange år undervejs i systemet og kan være juridisk og lægeligt kompliceret. Det kan være afgørende for sagens resultat, at man har fået den rette rådgivning under forløbet.

Hvis man ikke er i stand til at arbejde som før efter skaden, kan sagen desuden få store konsekvenser for ens økonomi.

Som medlem af LFS kan man få:

- hjælp til at få skaden anmeldt til Arbejdsmarkedets Erhvervssikring
- rådgivning og bistand under hele sagens forløb i Arbejdsmarkedets Erhvervssikring
- vurderet om Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings afgørelser er korrekte
- hjælp med eventuel anke af afgørelser
- hjælp til at få rejst et erstatningskrav efter Erstatningsansvarsloven (EAL) mod arbejdsgiver eller andre ansvarlige, hvis der er grundlag for det
- støtte og rådgivning i forhold til Jobcenteret og i forhold til ansøgning om fleksjob, seniorpension eller førtidspension.

Najat Saidis sag begyndte, før alt blev digitaliseret, og bunken af papirer i sagen har fulgt Susanne Brink Andersen siden 2004.

Sygdommen TBE, Tick Borne Encephalitis, som overføres via skovflåter, er stadig meget sjælden, og smitten er kun fundet ganske få steder i Nordsjælland samt på Bornholm. Det er fortsat Borreliose, man skal være mest på vagt over for.

Flåter

– hvor farlig er naturen?

Det lille møgdyr, skovflåten, giver ikke længere bare risiko for sygdommen Borreliose. Der er også risiko for den alvorlige flåt-overførte sygdom TBE, som der ikke findes behandling mod. Læge Peter Henrik Andersen fra Statens Serum Institut understreger dog, at TBE stadig er så sjælden og afgrænset i sin udbredelse, at den ikke bør få dagtilbuddene til at blive væk fra naturen.

De fleste ved, at man skal tjekke sig selv og de børn, man har ansvar for, for flåter, når man har været i naturområder.

Fjerner man flåten inden for 24 timer, reducerer man nemlig risikoen for at blive smittet med sygdommen Borreliose drastisk. Skulle man være en af de ca. 5000 personer, der alligevel bliver smittet hvert år, findes der behandling.

Derfor virker den anden flåtbårne sygdom, TBE, Tick-Borne-Encephalitis, mere skræmmende. TBE smitter nemlig

stort set med det samme, fordi flåten overfører smitten med sit spyt, når den forsøger at bide sig fast på huden med sine kæber. Og der findes ikke nogen egentlig behandling mod selve sygdommen, man kan kun behandle patientens symptomer og håbe, at kroppen selv nedkæmper virus.

Små afgrænsede risikoområder

Peter Henrik Andersen, afdelingslæge og afsnitsleder på SSI, understreger ►

Skovflåten, som bærer det latinske navn *Ixodes ricinus*, lever af blod fra fugle og pattedyr og er gennem én livscyklus nødt til at spise tre måltider blod. Det første måltid skaffer den sig som regel fra mindre dyr og fugle, det andet fra eksempelvis pindsvin, egern, hare eller fasan, og det tredje helst fra en hjort eller – til nød – et menneske.

- dog, at man fortsat skal være mere bekymret for Borreliose:

”TBE er en meget sjælden sygdom i Danmark med 12 tilfælde i 2023. TBE-smitten adskiller sig desuden fra Borreliosen ved, at den ikke findes overalt. Vi har den på Bornholm, og så er der fundet enkelte tilfælde i Nordsjælland, især ved Tisvilde Hegn,” siger Peter Henrik Andersen.

Hvor der findes flåter med Borrelia-bakterien over hele Danmark, er TBE karakteriseret ved, at den typisk optræder i et lille afgrænset naturområde.

”Vi overvåger løbende smitteudbredelsen, og vi sender advarsler ud, hvis den findes på en særlig lokalitet, som det skete, da der blev fundet TBE i Tisvilde hegn, hvorefter man lukkede en naturlegeplads i området,” siger Peter Henrik Andersen.

Børn bliver næsten aldrig syge

Risikoen for TBE bør ikke betyde, at man skal blive bange for at tage børn med i naturen, mener Peter Henrik Andersen.

”TBE er en meget sjælden sygdom, og det er endnu sjældnere, at man rent faktisk bliver syg, selv om man skulle

Hver gang flåten har spist et måltid, lader den sig falde til jorden, hvor den fordøjer blodet. Så kravler den op i lav, knæhøj vegetation som græs og andre skovbundsplanter, hvor den sidder og venter på næste offer. Når hunnen har fået sit tredje måltid, lægger hun op til 2.000 æg under nedfaldne blade.

Borreliose

Borreliose skyldes infektion med bakterien *Borrelia burgdorferi*, der overføres til mennesker af skovflåter. Når flåten har bidt sig fast og begynder at suge blod, kan bakterien overføres, når flåten tømmer sin tarm. Der går mere end 16 timer og ofte op til 24 timer, til *Borrelia* bakterien overføres. Flåter findes i hele Danmark, og risikoen for bid er størst mellem maj og november. Man skønner, at cirka 15 procent af de danske flåter bærer bakterien, og det er kun cirka to procent af de mennesker, der bliver bidt af inficerede flåter, der bliver syge. Cirka 5000 danskere får sygdommen hvert år.

Et typisk symptom på Borreliose er et rødt udslæt, som spreder sig i huden omkring det sted, hvor skovflåten bed. Hududslættet kommer typisk tre til tredive dage efter biddet. Pletten bliver gradvist større og får i nogle tilfælde et blegt område i midten. Udslættet kan i sjældnere tilfælde vise sig andre steder på kroppen end lige der, hvor skovflåten bed,

og nogle kan få mange af disse røde pletter. Sammen med udslættet er der en del, der oplever symptomer, som minder om influenza: Træthed, hovedpine, let feber samt led- og muskelsmerter.

Borreliose kan også sætte sig i nervesystemet og blive til Neuroborreliose. Det sker for cirka 250 danskere hvert år. Symptomerne begynder typisk fire til otte uger efter flåtbiddet og starter ofte med brændende smerter i ryggen, typisk mellem skulderbladene og i nakken. Smerterne stråler tit ned langs rygsøjlen eller fra ryggen ud i arme eller ben. Der kan være ændret følesans i huden i de smertefulde områder. Hvis infektionen ikke behandles, kan man få nerverlammelser, og børn kan få hjernehindebetændelse.

Borreliose kan behandles med penicillin, og det er vigtigt, man går til læge, så snart man får mistanke om sygdommen.

TBE (Tick Borne Encephalitis)

Tick Borne Encephalitis kaldes også centraleuropæisk hjernebetændelse og skyldes en virus, som overføres til mennesker via bid fra skovflåter. I modsætning til Borrelia bakterien er der risiko for smitte i det øjeblik, flåten begynder at bide sig fast i ens hud. Højsæson for at blive smittet er fra juli til september, men der kan være en risiko i perioden fra maj til og med oktober måned.

Cirka tre ud af fire af de smittede mærker ikke noget til sygdommen. Hos den sidste fjerdedel vil sygdommen oftest vise sig i to faser. Symptomerne vil typisk komme syv til 14 dage efter bidet og begynde med influenzalignende symptomer såsom feber, muskelømhed, træthed og hovedpine i to til syv dage. Omkring en tredjedel af dem, der er blevet syge, vil efter en periode på mellem få dage og op til tre uger

uden symptomer, udvikle hjernebetændelse med symptomer som ny feber, hovedpine, kramper, ensidige pareser, bevidsthedspåvirkning og personlighedsændringer. Omkring en tredjedel af patienter med TBE udvikler årelange eller varige neurologiske skader.

Det er meget sjældent, at børn får symptomer på TBE, og sygdommen rammer hårdere hos ældre mennesker eller mennesker med svækket immunforsvar.

TBE-virus i flåter findes nemlig slet ikke i hele Danmark på samme måde som Borrelia-bakterien. Den findes på Bornholm og er påvist tilfælde med formodet smitte enkelte steder i Nordsjælland, her især i Tisvilde hegn. Det har også været få sporadiske tilfælde med formodet smitte på Sydsjælland og Falster, men kun ét tilfælde med formodet smitte på henholdsvis Fyn og i Jylland.

Men i modsætning til i Norge og Sverige og en række centraleuropæiske lande, hvor TBE er meget udbredt, er den fortsat sjælden i Danmark.

I 2023 var der 25 danskere, der fik påvist sygdommen TBE. Kun 12 af dem blev smittet i Danmark, mens de øvrige er smittet under ophold i blandt andet Sverige. Det er en stigning i forhold til 2022, hvor der blev diagnosticeret 14 TBE-tilfælde, hvoraf de fem var smittet i Danmark.

Der findes ingen behandling mod TBE-virusinfektion, men man kan vælge at blive vaccineret, hvis man opholder sig meget i risikoområder, og især hvis man går uden for stier i underskov og krat eller regelmæssigt får flåter på sig i smittesæsonen fra maj til og med oktober.

blive smittet,” siger Peter Henrik Andersen, som understreger, at sygdommen rammer hårdere hos ældre mennesker og hos mennesker med svækket immunforsvar, hvorimod børn typisk ikke får symptomer.

”Vi har haft et til to danske børn med symptomer på sygdommen gennem de seneste 10 år. Så man skal naturligvis opføre sig ansvarligt og tjekke for flåter, og det er en god idé at have sko, strømper og lange bukser på og eventuelt trække strømperne op over bukserne, hvis man bevæger sig væk fra stierne. Men vaccination er mest relevant for ældre eller immunsvækkede mennesker, der er meget udendørs – eller voksne som arbejder meget i naturen som for eksempel skovarbejdere på Bornholm eller områder i Nordsjælland, hvor TBE har været påvist,” siger Peter Henrik Andersen. ●

Sådan forebygger man flåt-sygdomme

- Fjern flåten med det samme, når I opdager den. Medbring flåtfjerner, og har I ikke en, så brug neglene.
- Tjek alle for flåter på bare dele af huden, når man forlader skoven/går op i bussen.
- Bed forældrene om fast at tjekke børnene for flåter på hele kroppen (i lysken, hårbunden etc.), før barnet lægges til at sove om aftenen.
- Bevæger I jer uden for stierne i skov- og kratområder, så brug lange bukser, sko og strømper, og fold strømperne op over buksebenet.
- Nogle myggemidler yder en vis beskyttelse mod flåter. Spørg på apoteket.
- Vær opmærksom på sygdomssymptomer, hvis man har haft en flåt, eller hvis man har været i naturområder og får udslæt eller influenzalignende symptomer uden for den normale influenzasæson.

MEGET MERE END BARE NORMKRITIK

Når man taler om undervisningsmodulet køn, seksualitet og mangfoldighed på pædagoguddannelsen, associerer de fleste hurtigt til begreber som normkritik og nye perspektiver på kønsopfattelse.

Fagbogen 'Lige muligheder' fra Akademisk Forlag er rettet mod modulet og beskæftiger sig reflekteret med de normkritiske perspektiver, men favner meget andet end ovennævnte. Bogen behandler også grundigt de forskellige aspekter af seksualitet hos både børn, unge og borgere med funktionsnedsættelser, og den beskæftiger sig med de bias, vi kan have i det pædagogiske arbejde, hvad angår børn og borgere med anden etnicitet.

STØTTEKONCERT FOR HUS FORBI

Du kan helt gratis komme til støttekoncert for hjemløsevisen Hus Forbi. Det er 3F Bygge, jord og miljø, der lægger lokaler til på Mølle Allé 26 i Valby, og koncerten foregår lørdag den 31. august fra klokken 14.

DE SVÆRE KOMMUNALE ORD I UNGE-SAGER

Hvad betyder samtykke, og hvad er et netværksmøde – og hvad betyder det, at kommunen har fået en underretning?

Der optræder mange svære ord, hvis et barn eller en ung er blevet til en sag i kommunen. Derfor har Videnscenter om børneinddragelse, som er et samarbejde mellem Social- og Boligstyrelsen, VIVE og Børns Vilkår, udarbejdet en pjece, som man kan printe og give til barnet eller den unge, og som forklarer begreberne på en lettilgængelig måde.

Pjecen kan hentes på www.sbst.dk/udgivelser. Søg på 'Ord der er gode at kende når du skal tale med nogen fra kommunen'.

Indkaldelse: Generalforsamlinger 2024

Hvad skal dit område i LFS kæmpe for de kommende år, hvad skal pengene bruges til, og hvem skal sidde i bestyrelsen? Det kan du være med til at bestemme, hvis du møder op til generalforsamlingen for dit eget område i LFS.

Har du forslag, du gerne vil have behandlet på generalforsamlingen, skal din områdeformand have forslaget i hænde senest fem dage før generalforsamlingen. Forslag, der er modtaget af områdeformanden senest den 25. august, offentliggøres på LFS' hjemmeside.

Vi ser gerne, at du tilmelder dig af hensyn til bestilling af mad, men det er ikke obligatorisk.

Almenområdets generalforsamling 19.9.2024

19. september 2024 kl. 18.00 – 22.00

Sted: Arbejdermuseet, Rømersgade 22, 1362 København

Dørene åbnes for indskrivning fra kl. 17.00. Der serveres et let måltid fra kl. 17.00 – 18.00.

Dagsorden jf. vedtægterne, indkomne forslag og tilmelding: www.lfs.dk/16421

Områdeformand Martin Kragballe. Mail mkar@foa.dk

Daglejeområdets generalforsamling 10.9.2024

10. september 2024 kl. 18.00 – 21.00

Sted: LFS, sal A, indgang via Sorøgade 4-6, 2100 Kbh. Ø

Dørene åbnes for indskrivning kl. 17.00. Spisning fra 17.30 -18.00.

Dagsorden jf. vedtægterne, indkomne forslag og tilmelding: www.lfs.dk/16422

Områdeformand Natascha Steen. Mail nats@foa.dk

Specialområdets generalforsamling 16.9.2024

16. september 2024 kl. 18.00 – 21.00

Sted: LFS, sal A, indgang via Sorøgade 4-6, 2100 København Ø.

Dørene åbnes for indskrivning kl. 17.00. Der vil være en let anretning samt drikkevarer.

Dagsorden jf. vedtægterne, indkomne forslag og tilmelding: www.lfs.dk/16423

Områdeformand Lisbeth Waitdløw. Mail lisw@foa.dk

Indkaldelse til REP

Der afholdes repræsentantskabsmøde i LFS den 22. og 23. november 2024. Repræsentantskabet er LFS' øverste myndighed, hvor der vælges formandskab, forretningsudvalg og hovedbestyrelse, og hvor den politiske retning for de kommende to år vedtages.

Det er på din områdegeneralforsamling, du kan blive valgt til delegeret til repræsentantskabet. Kan du ikke komme til dit områdes generalforsamling, kan du sende din områdeformand en skriftlig fagpolitisk begrundelse for, hvorfor du vil vælges som delegeret til repræsentantskabet.

13. august

Specialbestyrelsesmøde
09.00 – 16.00
Sal A

26. august

Hovedbestyrelsesmøde
9.30 – 16.00
Sal A

29. august

Medlemsarrangement:
Forpligtende fællesskaber ved Thomas Milsted
18.00 – 20.00
Sal A
Tilmelding:
www.lfs.dk/16184

30. august

DHL-stafetten
16.30 –
LFS-telt i
Fælledparken
Tilmelding:
www.lfs.dk/16260

9. september

Sæsonopstart
LFS-koret
17.30 – 19.00
Sal A

10. september

Faglig fredagsbar
16.00 – 23.00
Sal A og gården

FESTIVAL FOR MENNESKER MED HANDICAP OG ALLE ANDRE

Gentofte Sportspark er rammen om årets Kultur der Dur-festival, der i år finder sted den 21. august fra 11.00 til 18.00 og har Infernal, Birthe Kjær, Basim og Rosél på plakaten. Festivalen er for mennesker med handicap og alle andre, der har lyst til en dag med musik og underholdning. Gentofte Kommune og Gladsaxe Kommune står bag festivalen, der har mere end 35 år på bagen.

På festivalpladsen, som er fuldt tilgængelig for kørestolsbrugere, er der rig mulighed for at shoppe genbrugsting, unika brugskunst og andet håndværk skabt af mennesker med handicap. Appetit og tørst kan stilles i forskellige boder med mad og drikke.

Billetter kan købes i forsalg til og med den 14. august hos:

- Staben, Kellersvej 16, st., 2860 Søborg, telefon 39 57 33 61
- Job-, Aktivitets- og Kompetencecenteret (JAC), Sandtoften 3, 2820 Gentofte, telefon 45 28 05 28

Billetpriser ved forsalg: Voksne: 250 kr.
Børn 5-15 år: 120 kr. Børn 0-4 år: Gratis.
Billetpriser ved indgangen: Voksne: 300 kr.
Børn 5-15 år: 150 kr. Børn 0-4 år: Gratis.

Kultur DER DUR

ONSDAG D. 21. AUGUST 2024 KL. 11.00-18.00
Gentofte Sportspark, Ved Stadion 10, Gentofte

BASIM   **INFERNAL**

BIRTHE KJÆR & FEEL GOOD BAND   **ROSÉL**

The Paragraphs ♥ **The Kartoffel-Shuffle-Band** ♥ **Kenneth Bech**
Zumba v/Arki ♥ **Solkoret**

Gentofte Kommune   Følg Kultur der Dur på Facebook www.facebook.com/kulturderdur   GLADSAXE

LFS Senior

Klubben for førtidspensionister – efterlønnere og pensionister

Medlemsmøder:

20. august 2024 – medlemsmøde

Medlemsmødet den 20. august må desværre aflyses på grund af renoveringsarbejde i LFS (opsætning af elevator ved sal A).

30. august 2024 – DHL-stafetten

Vil du deltage, kan du selv tilmelde dig på www.lfs.dk/16260, hvor du kan angive, at du er medlem af Seniorklubben. Du kan også ringe til Inger Hansen fra bestyrelsen på 40 52 43 54 og få hjælp til tilmelding.

10. september 2024 - udflugt

Udflugten går til det spændende Cecillie's Cafe-Bowling-Minigolf, hvor vi skal hygge os med at spille minigolf på deres superflotte indendørs baner. Efterfølgende spiser vi smørrebrød med øl (vin) og snaps. Vi deler os op i hold på fire, og der er præmie til det bedste hold.

Adressen er Hørkær 1 i Herlev, hvor vi mødes 10.45. I skal selv komme til adressen. Man kan tage bus 155 fra Herlev station, som holder ved Hørkær (Marielundsvej). Ellers kan man gå fra Herlev station, hvilket tager 10 til 15 minutter. Kommer man i bil, er der parkering ved stedet. I skal registrere jeres bil i en af de Q-park-automater, der er opsat i baren. Husk at tjekke, at alt er registreret korrekt på sms- eller mail- bekræftelsen.

Turen koster 250 kr. for medlemmer og 350 kr. for gæster. Betalingen og tilmelding med navn skal ske enten på bankkonto 5361 0000687637 eller mobilepay på 40 19 52 50.

Bemærk, at du som pensionist/efterlønner i LFS automatisk er medlem af Faglige Seniorer, som tilbyder foredrag og kurser.

Du kan se de enkelte aktiviteter og tilmelde dig via: www.fagligsenior.dk/aktiviteter/?kommune=København

www.lfs.dk/584

TJEK KALENDEREN PÅ LFS.DK

Tjek altid kalenderen på forsiden af www.lfs.dk, hvis du vil være sikker på at vide, hvad der foregår i LFS. Der kan opstå aktiviteter og møder efter, at bladet er sendt til tryk.

Udgivelsesplan 2024

Nummer	Deadline	Udgivelsesuge
6/2024	8. august	34
7/2024	5. september	38
8/2024	3. oktober	42
9/2024	31. oktober	46
10/2024	28. november	50

Følg også din
fagforening på
de sociale medier

Facebook:
[www.facebook.com/
LFSfagforening](http://www.facebook.com/LFSfagforening)

Instagram:
LFSfagforening

Myte

KAN BØRN LEVE I SÅ RENE OMGIVELSER, AT DET SVÆKKER DERES IMMUN- FORSVAR?

**SANDT
ELLER
FALSK**

?

”Nej,” lyder det fra bakterieforsker på Hvidovre-hospital, Peder Worning.

”Man kan ikke vaske, skrubbe eller skure så meget, at immunforsvaret bliver svækket, men immunforsvaret kan blive understimuleret, hvis et barn vokser op i et overdrevent hygiejnisk miljø. Det betyder ikke, at immunforsvaret bliver dårligere. Men resultatet kan ligne, fordi det giver en masse vanskeligheder,” forklarer Peder Worning.

Gennem de seneste 50-70 år har vi set en voldsom vækst i udviklingen af allergi og astma.

”Når børn udvikler allergi, så er det simpelt-hen immunforsvaret, som reagerer mod noget, som ikke er farligt. Og overdrevent hygiejniske omgivelser kan gøre, at immunforsvaret bliver så understimuleret og pirreligt, at allergi udvikles.”

Hygiejnehypotesen

I 1989 blev der offentliggjort et stort studie, der viser, at børn i større familier har færre tilfælde af

astma og eksem end børn i familier med kun ét barn. Forskeren bag studiet, David Strachans, konkluderede på baggrund af studiet, at børn, der udsættes for flere bakterier fra deres søskende i de første leveår, får et mere veludviklet immunforsvar. Studiet blev kendt som ”hygiejne-hypotesen”.

”Den eneste forklaring, som forskeren bag ”hygiejne-hypotesen” kunne finde, var, at når børn har ældre søskende, så er hjemmet meget mere kaotisk, og de bliver udsat for flere bakterier,” siger Peder Worning.

Kan man så gøre børn en tjeneste ved at undgå at gøre så meget rent?

”Det er ekstremt vanskeligt at svare på. For der er ingen, der ved, hvornår der bliver så rent i børns omgivelser, at der er en øget risiko for, at de udvikler allergi,” siger Peder Worning. ●

Man kan have viden, som man troede, var helt rigtigt, men som i virkeligheden viser sig at være noget værre vrøvl. Myter udtrykker forestillinger om, hvorfor verden ser ud, som den gør, og hvad der er rigtigt, og hvad der er forkert. Hvis du har en myte, som du vil have, at vi undersøger, så send en mail til lfsnyt@lfs.dk